

VIẾT ĐOẠN VĂN TRÌNH BÀY LUẬN ĐIỂM

I – TRÌNH BÀY LUẬN ĐIỂM THÀNH MỘT ĐOẠN VĂN NGHỊ LUẬN

1. Đọc các đoạn văn sau và trả lời câu hỏi.

a) *Huống gì thành Đại La, kinh đô cũ của Cao Vương : Ở vào nơi trung tâm trời đất ; được cái thế rộng cuộn hổ ngồi. Đã đúng ngôi nam bắc đông tây ; lại tiện hướng nhìn sông dựa núi. Địa thế rộng mà bằng ; đất dai cao mà thoáng. Dân cư khỏi chịu cảnh khốn khổ ngập lụt ; muôn vật cũng rất mực phong phú tốt tươi. Xem khắp đất Việt ta, chỉ nơi này là thăng địa. Thật là chốn tụ hội trọng yếu của bốn phương đất nước ; cũng là nơi kinh đô bậc nhất của đế vương muôn đời.*

(Lý Công Uẩn, Chiếu dời đô)

b) *Đồng bào ta ngày nay cũng rất xứng đáng với tổ tiên ta ngày trước. Từ các cụ già tóc bạc đến các cháu nhi đồng trẻ thơ, từ những kiều bào ở nước ngoài đến những đồng bào ở vùng tạm bị chiếm, từ nhân dân miền ngược đến miền xuôi, ai cũng một lòng nồng nàn yêu nước, ghét giặc. Từ những chiến sĩ ngoài mặt trận chịu đói mẩy ngày để bám sát lấy giặc đặng tiêu diệt giặc, đến những công chức ở hậu phương nhặt ăn để ủng hộ bộ đội, từ những phụ nữ khuyên chồng con đi tòng quân mà mình thì xung phong giúp việc vận tải, cho đến các bà mẹ chiến sĩ*

săn sóc yêu thương bộ đội như con đẻ của mình. Từ những nam nữ công nhân và nông dân thi đua tăng gia sản xuất, không quản khó nhọc để giúp một phần vào kháng chiến, cho đến những đồng bào điền chủ quyên đất ruộng cho Chính phủ,... Những cử chỉ cao quý đó, tuy khác nhau nơi việc làm, nhưng đều giống nhau nơi lòng nồng nàn yêu nước.

(Hồ Chí Minh, *Tinh thần yêu nước của nhân dân ta*)

Câu hỏi :

- Xác định câu chủ đề (câu nêu luận điểm) trong mỗi đoạn văn.
- Câu chủ đề trong từng đoạn được đặt ở vị trí nào (đầu hay cuối đoạn) ?
- Trong hai đoạn văn trên, đoạn nào được viết theo cách diễn dịch và đoạn nào được viết theo cách quy nạp ? Phân tích cách diễn dịch và quy nạp trong mỗi đoạn văn.

2. Đọc đoạn văn sau và trả lời câu hỏi.

Ở màn đầu chương XIII, cảnh nhà vợ chồng địa chủ Nghị Quê, Ngô Tất Tố cho bưng vào đây một cái rổ nhún nhín bốn chó con. [...] Quái thay là Ngô Tất Tố. Mới xem, ai cũng thấy vợ chồng địa chủ cũng chỉ là như mọi người khác thích chó, yêu gia súc, tướng người lành hoặc kẻ bất lương cũng không khác nhau gì lăm trong việc nuôi chó con. Thằng chồng le te cho chó ăn cơm, ôn tồn hỏi về chó, rồi xem tướng chó. Hắn sung sướng. Vợ hắn và hắn bù khú [...] với nhau trên câu chuyện chó con. Ấy thế rồi là đúng đúng giờ giọng chó má ngay với mẹ con chị Dậu đứng đấy. Đoạn này, khá lăm, bác Tố ạ ! Cho thằng nhà giàu rước chó vào nhà, nó mới càng hiện chất chó đếu của giai cấp nó ra.

(Nguyễn Tuân, *Truyện "Tắt đèn" của Ngô Tất Tố*)

Câu hỏi :

- a) Hãy xem lại Ngữ văn 7, tập hai và cho biết : Lập luận là gì ? Tìm luận điểm và cách lập luận trong đoạn văn trên. (Gợi ý : Có phải nhà văn dùng phép tương phản hay không ?)
- b) Cách lập luận trong đoạn văn trên có làm cho luận điểm trở nên sáng tỏ, chính xác và có sức thuyết phục mạnh mẽ không ?
- c) Em có nhận xét gì về việc sắp xếp các ý trong đoạn văn vừa dẫn ? Nếu tác giả xếp nhận xét Nghị Quê "đúng đúng giờ giọng chó má ngay với mẹ con chị

Dậu" lên trên và đưa nhận xét "vợ chồng địa chủ cũng... thích chó, yêu gia súc" xuống dưới thì hiệu quả lập luận của đoạn văn sẽ bị ảnh hưởng thế nào ?

d) Trong đoạn văn, những cụm từ *chuyện chó con, giọng chó má, thằng nhà giàu rước chó vào nhà, chất chó đều của giai cấp nó* được xếp cạnh nhau. Cách viết ấy có làm cho sự trình bày luận điểm thêm chặt chẽ và hấp dẫn không ? Vì sao ?

Ghi nhớ

Khi trình bày luận điểm trong đoạn văn nghị luận, cần chú ý :

- Thể hiện rõ ràng, chính xác nội dung của luận điểm trong câu chủ đề. Trong đoạn văn trình bày luận điểm, câu chủ đề thường được đặt ở vị trí đầu tiên (đối với đoạn diễn dịch) hoặc cuối cùng (đối với đoạn quy nạp).
- Tìm đủ các luận cứ cần thiết, tổ chức lập luận theo một trình tự hợp lý để làm nổi bật luận điểm.
- Diễn đạt trong sáng, hấp dẫn để sự trình bày luận điểm có sức thuyết phục.

II – LUYỆN TẬP

1. Đọc hai câu văn sau và diễn đạt ý mỗi câu thành một luận điểm ngắn gọn, rõ.

a) Trước hết là cần phải tránh cái lối viết "rau muống" nghĩa là lồng nhằng "trường giang đại hải" ^(a), làm cho người xem như là "chặt chắt vào rừng xanh".

(Hồ Chí Minh, *Cách viết*)

b) Ngoài việc đam mê viết, cái thích thứ hai của Nguyễn Hồng là được truyền nghề cho bạn trẻ.

(Nguyễn Tuân)

(a) Trường giang đại hải : chỉ cách nói (viết) quá dài dòng, lan man (ví như sông dài biển lớn) (*trường* : dài, *giang* : sông, *đại* : to, lớn, *hải* : biển).

2. Đoạn văn sau đây trình bày luận điểm gì và sử dụng các luận cứ nào ? Hãy nhận xét về cách sắp xếp luận cứ và cách diễn đạt của đoạn văn.

Tôi thấy Tế Hanh là một người tinh lăm. Tế Hanh đã ghi được dôi nét rất thâm tình về cảnh sinh hoạt chốn quê hương. Người nghe thấy cả những điều không hình sắc, không thanh âm như "mảnh hồn làng" trên "cánh buồm giường", như tiếng hát của hương đồng quyền rũ con đường quê nho nhỏ. Thơ Tế Hanh đưa ta vào một thế giới rất gần gũi thường ta chỉ thấy một cách mờ mờ, cái thế giới những tình cảm ta đã âm thầm trao cho cảnh vật : sự mởi mệt say xưa của con thuyền lúc trở về bến, nỗi khổ đau chất chứa trên toa tàu nặng trĩu, những vui buồn sầu tủi của một con đường.

(Hoài Thanh, Thi nhân Việt Nam)

3. Viết các đoạn văn ngắn triển khai ý các luận điểm sau :

- a) Học phải kết hợp làm bài tập thì mới hiểu bài.
- b) Học vẹt không phát triển được năng lực suy nghĩ.

4. Để làm sáng tỏ luận điểm "Văn giải thích cần phải viết cho dễ hiểu", em sẽ đưa ra những luận cứ nào ? Những luận cứ ấy cần được sắp xếp theo một trình tự như thế nào để tăng hiệu quả thuyết phục của đoạn văn ?

Có thể tham khảo trình tự sắp xếp luận cứ trong đoạn văn sau :

Minh viết ra cốt là để giáo dục, cở động ; nếu người xem mà không nhớ được, không hiểu được, là viết không đúng, nhằm không đúng mục đích. Mà muốn cho người xem hiểu được, nhớ được, làm được, thì phải viết cho đúng trình độ của người xem, viết rõ ràng, gọn gàng, chờ dùng chữ ^(a) nhiều.

(Hồ Chí Minh, Cách viết)